วารสารการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน Obec Basic Education Research Journal
ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567) Vol 4 No.2 (July - December 2024)

การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูด้วยกระบวนการเสริมพลังอำนาจผ่านการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

The Development of Teachers Active Learning Competency through Empowerment Process Using Participatory Action Research under Chanthaburi Primary Educational Service Area Office 2

ไพศาล วงค์กระโซ่*
Paisan Wongkraso

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจครูด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับครูและบริบทโรงเรียนภายหลังการใช้กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน เน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู จำนวน 40 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและปัญหาของสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูอยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก 2) ภายหลังการใช้กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจครู ครูมีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกทั้งในตัวครูด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และการปฏิบัติ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงบริบทโรงเรียนที่ส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่ากระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจครูด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสามารถพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การเสริมสร้างพลังอำนาจครู; การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม; การจัดการเรียนรู้เชิงรุก; สมรรถนะครู

* รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
Deputy Director of the Office of Educational Service Area, Chanthaburi Primary Educational Service Area Office 2

Received: October 10, 2024/ **Revised**: November 30, 2024/ **Accepted**: December 26, 2024

Abstract

This research aimed to 1) study the current state and problems of teachers' active learning competency, 2) develop teachers' active learning competency through an empowerment process using participatory action research, and 3) examine the changes in teachers and school contexts after implementing the teacher empowerment process under Chanthaburi Primary Educational Service Area Office 2. The study used a mixed- methods research design, emphasizing participatory action research. The sample consisted of 40 teachers. The results showed that

1) the current state and problems of teachers' active learning competency were at a moderate level, with a high level of development needs, 2) after implementing the teacher empowerment process, teachers' active learning competency was significantly higher than before the development at the .05 level, and 3) positive changes occurred in teachers' knowledge, skills, attitudes, and practices, as well as in school contexts that promoted professional learning communities. This research demonstrates that the teacher empowerment process through participatory action research can effectively develop teachers' active learning competency.

Keywords: Teacher Empowerment; Participatory Action Research; Active Learning; Teacher Competency

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบันส่งผลให้การจัดการศึกษาต้องมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ จึงเป็นแนวทางสำคัญที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล (Freeman et al., 2014: 410) อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของไทยยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด โดยสาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือ ครูส่วนใหญ่ยังคงยึดติดกับการสอนแบบบรรยาย ส่งผลให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะการคิดและการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (วิจารณ์ พานิช, 2555: 16-17)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สอดคล้องกับบริบทการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของประเทศไทยที่ปรากฏในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่มุ่งเน้นการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561: 158-159) และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579

ที่กำหนดวิสัยทัศน์ให้คนไทยได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 79-80) แต่จากการสำรวจพบว่าครูส่วนใหญ่ในสังกัดยังขาดความรู้ ทักษะ และความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจารณ์ พานิช (2562: 25-26) ที่พบว่าครูไทยส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีการสอนแบบดั้งเดิมและขาดความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างแท้จริง

การเสริมสร้างพลังอำนาจครู (Teacher Empowerment) จึงเป็นแนวคิดสำคัญที่สามารถช่วยพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยเน้นให้ครูมีอำนาจในการตัดสินใจ แสดงศักยภาพ และมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาตนเอง (ณัฐพงษ์ แซ่เอียะ และคณะ, 2566, Short, 1994: 488-489) เมื่อบูรณาการเข้ากับกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ที่เน้นการร่วมมือระหว่างผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยในการสร้างองค์ความรู้และวิธีปฏิบัติใหม่ ๆ อย่างเป็นระบบ (คณิต เขียววิชัย, 2562: 1-12; Kemmis and McTaggart, 2005: 563-564) จะยิ่งช่วยขับเคลื่อนให้ครูสามารถพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

ด้วยเหตุนี้ การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยเริ่มจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของสมรรถนะดังกล่าว แล้วนำมาสู่การพัฒนาครูด้วยกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจผ่านการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และติดตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับครูและบริบทโรงเรียนภายหลังการพัฒนา ทั้งนี้ มุ่งหวังให้เกิดการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Darling-Hammond et al. (2017: 3-4) ที่เสนอว่าการพัฒนาวิชาชีพครูที่มีประสิทธิภาพต้องเน้นการมีส่วนร่วม การสะท้อนคิด และการปฏิบัติจริงในบริบทของโรงเรียน ผลจากการวิจัยนี้จะทำให้ได้แนวทางในการพัฒนาครูผ่านการเสริมสร้างพลังอำนาจที่เหมาะสมกับบริบท อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน และเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
2. เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจครูด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
3. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับครูและบริบทโรงเรียนภายหลังการใช้กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูที่ได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การเสริมสร้างพลังอำนาจครูด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกทั้งในตัวครูและบริบทโรงเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

1. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น โดยผ่านกิจกรรมที่หลากหลายและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันและกับผู้สอน Bonwell และ Eison (1991: 2) ได้ให้คำจำกัดความของการเรียนรู้เชิงรุกว่าเป็น "กิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำและคิดเกี่ยวกับสิ่งที่พวกเขากำลังทำ" ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Prince (2004: 223) ที่เสนอว่าการเรียนรู้เชิงรุกเป็นวิธีการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้อย่างมีความหมายการศึกษาของ Freeman et al. (2014: 410) พบว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยช่วยลดอัตราการตกออกและเพิ่มคะแนนสอบได้ถึงร้อยละ 6 เมื่อเทียบกับการสอนแบบบรรยายแบบดั้งเดิม

2. สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา Darling-Hammond (2000: 166-167) ได้ชี้ให้เห็นว่าครูที่มีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมีผลกระทบเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับการศึกษาของ Susilowati และ Suyatno (2021: 45-46) ที่พบว่าสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความสามารถในการแก้ปัญหาและการคิดวิเคราะห์ นอกจากนี้ ผลการวิจัยของ Karlen และคณะ (2023: 112-115) ยังยืนยันว่าครูที่มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและมีแรงจูงใจในการเรียนรู้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในบริบทของประเทศไทย วิจารณ์ พานิช (2555: 16-17) ได้เสนอว่าครูไทยจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยเน้นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติมากขึ้น

3. การเสริมพลังอำนาจครู (Teacher Empowerment)

การเสริมพลังอำนาจครูเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของครูผ่านการให้อำนาจในการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาวิชาชีพ Short (1994: 488-489) ได้เสนอองค์ประกอบสำคัญของการเสริมพลังอำนาจครู ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ความก้าวหน้าทางวิชาชีพ สถานะการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความเป็นอิสระ และผลกระทบ Marks and Louis (1997: 248-249) พบว่าการเสริมพลังอำนาจครูมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความผูกพันต่อองค์กรและประสิทธิภาพในการทำงานของครู นอกจากนี้ Sweetland and Hoy (2000: 709) ยังพบว่าโรงเรียนที่มีระดับการเสริมพลังอำนาจครูสูงมีแนวโน้มที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นด้วย

4. การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research)

การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบการวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการวิจัยและการพัฒนา Kemmis and McTaggart (2005: 563-564) ได้อธิบายว่าการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่เป็นวงจรของการวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนคิด โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องในบริบทของการพัฒนาวิชาชีพครู Mertler (2017: 31-32) ได้เสนอว่าการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพของครู เนื่องจากช่วยให้ครูได้วิเคราะห์และแก้ปัญหาในบริบทจริงของการปฏิบัติงาน

การบูรณาการแนวคิดการเสริมพลังอำนาจครูและการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู จึงเป็นแนวทางที่มีศักยภาพในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะในบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสำคัญในการวิจัย เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ได้ดังภาพที่ 1

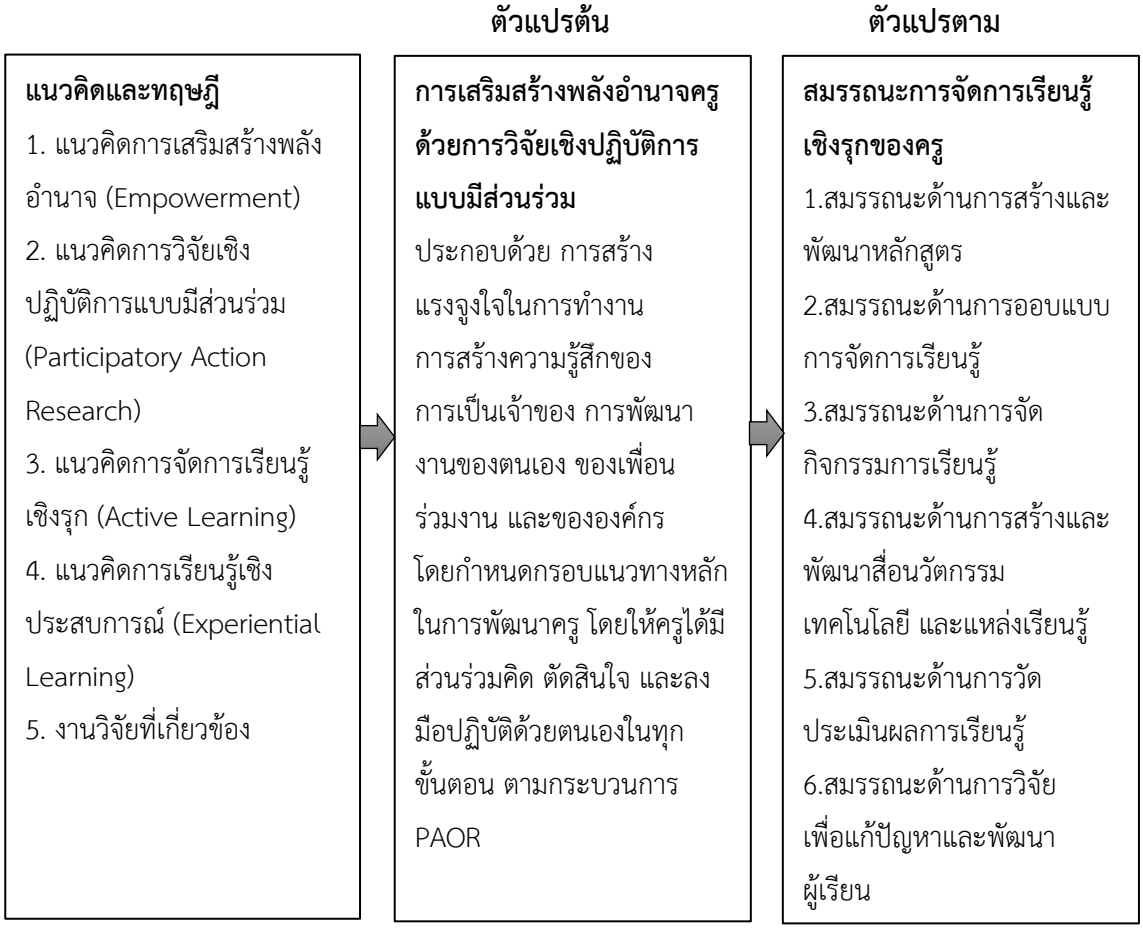

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ด้วยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Methods) เสริมด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) โดยมีรายละเอียดตามขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) เน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยดำเนินการวิจัยเป็น 3 วงจร แต่ละวงจรประกอบด้วย 4 ขั้นตอน (PAOR) คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Act) การสังเกต (Observe) และการสะท้อนผล (Reflect)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 สภาพปัจจุบันและปัญหาของสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ประชากร ได้แก่ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,107 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางการสุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970: 608-609) กำหนดค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 316 คน

2.2 การพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจครูด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประชากรคือ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำนวน 1,107 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียน จำนวน 40 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากครูที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ โดยมีคุณสมบัติเบื้องต้นเป็นข้าราชการครู และมีประสบการณ์ในการสอนที่โรงเรียนมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

2.3 การประเมินผลการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับครูและบริบทโรงเรียนภายหลังการใช้กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ครูผู้สอนที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 6 คน และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูล เป็นครูผู้สอนที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 9 คน

3. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

3.1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

3.2 การดำเนินการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูใช้กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจครูแบ่งออกเป็น 3 วงจร ได้แก่

- วงจรที่ 1 เน้นการสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมในการพัฒนา
- วงจรที่ 2 เน้นการพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- วงจรที่ 3 เน้นการนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน

3.3 ประเมินผลการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

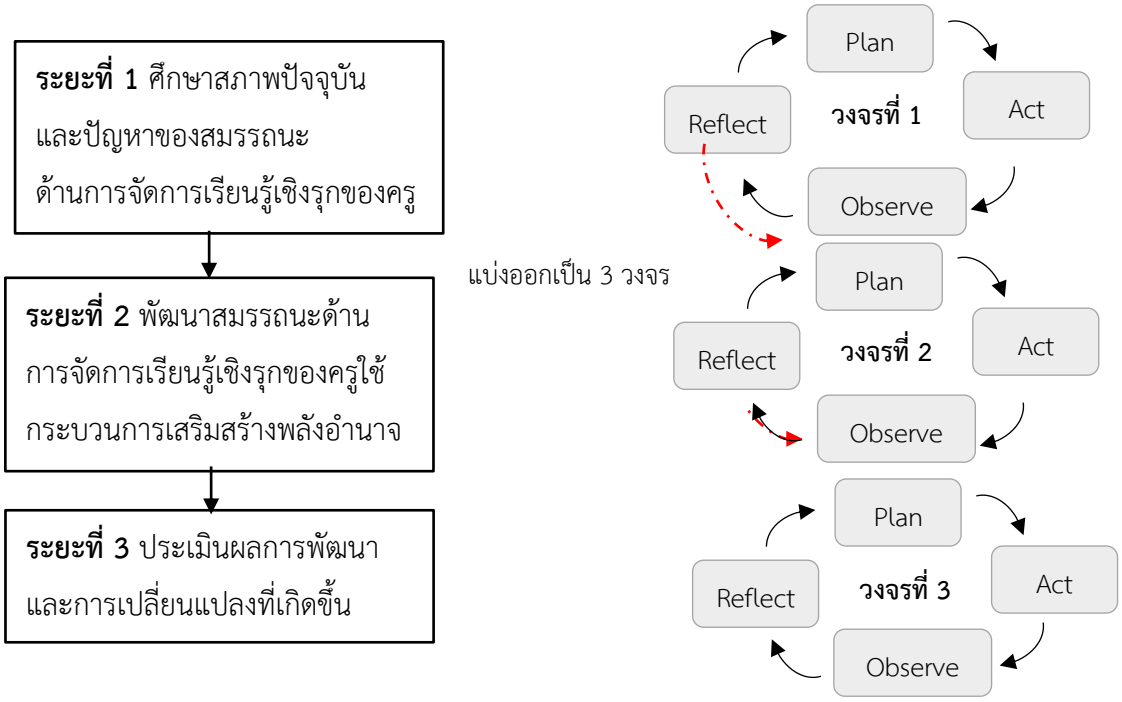

ภาพที่ 2 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

4. เครื่องมือที่ใช้วิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีเครื่องมือวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและปัญหาของสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

ระยะที่ 2 เครื่องมือ ได้แก่ แบบประเมินสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning)

ระยะที่ 3 เครื่องมือได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi structured interview) ของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตลอดการทำวิจัย 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ดำเนินการเก็บข้อมูลกับครูกลุ่มตัวอย่างในปีการศึกษา 2566 โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ระยะที่ 2 การพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูใช้กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจประเมินสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ดำเนินการเก็บข้อมูลกับครูกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) 6 ด้าน ก่อนและหลังการพัฒนา

ระยะที่ 3 ประเมินผลการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดำเนินการเก็บข้อมูลกับครูกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi structured interview) ของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนและหลังการพัฒนา

6.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์สนทนากลุ่ม มาจัดหมวดหมู่ ตีความ หาข้อสรุป แล้วนำเสนอเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาของสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู (Active learning) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีสภาพปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพความต้องการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ภายหลังการใช้กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจครูด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งดำเนินการผ่าน 3 วงจร ได้แก่ วงจรที่ 1 การสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อม วงจรที่ 2 การพัฒนาความรู้และทักษะ และวงจรที่ 3 การประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน โดยแต่ละวงจรประกอบด้วยขั้นตอน PAOR ส่งผลให้ครูมีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าพัฒนาการเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ สมรรถนะด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร สมรรถนะด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สมรรถนะด้านการสร้างและพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ สมรรถนะด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ และสมรรถนะด้านการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน ตามลำดับ

ทั้งนี้ การดำเนินการวิจัยในแต่ละวงจรส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นลำดับ โดยในวงจรที่ 1 ครูเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเอง ในวงจรที่ 2 ครูได้พัฒนาความรู้และทักษะผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งผลให้สามารถออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ และในวงจรที่ 3 ครูได้นำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนจริง โดยมีการนิเทศติดตามและให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง และกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจครูทำให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกหลายประการ ได้แก่

2.1 ด้านความรู้ ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากขึ้น สามารถอธิบายและยกตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติได้อย่างหลากหลาย ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาในวงจรที่ 2 ที่เน้นการเสริมสร้างความรู้และทักษะอย่างเข้มข้น

2.2 ด้านทักษะ ครูสามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิด การแก้ปัญหา โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือทำ มีการใช้คำถามกระตุ้นการคิด และการประเมินตามสภาพจริง ซึ่งเป็นผลจากการฝึกปฏิบัติในวงจรที่ 2 และการนำไปใช้จริงในวงจรที่ 3

2.3 ด้านเจตคติ ครูมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากขึ้น เห็นคุณค่าและความสำคัญของการให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเริ่มพัฒนาตั้งแต่วงจรที่ 1 และเพิ่มขึ้นต่อเนื่องเมื่อได้เห็นผลการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียน

2.4 ด้านการปฏิบัติ ครูนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปใช้ในการจัดการเรียนรู้จริงในชั้นเรียน โดยเน้นการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ สืบค้นข้อมูล และสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเอง ซึ่งเป็นผลสำเร็จที่เกิดขึ้นในวงจรที่ 3

นอกจากการเปลี่ยนแปลงในตัวครูแล้ว ยังพบการเปลี่ยนแปลงในบริบทโรงเรียนซึ่งเป็นผลจากการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมทั้ง 3 วงจร เช่น ครูในโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนางานร่วมกันมากขึ้น บรรยากาศการทำงานเป็นไปในทางที่ดี มีความร่วมมือกันระหว่างครูและผู้บริหารมากขึ้น ผู้บริหารให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ทั้งทรัพยากร ขวัญกำลังใจ และเปิดโอกาสให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เป็นผลจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในกระบวนการวิจัย

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พบว่ามีสภาพปัญหาในระดับปานกลาง และมีความต้องการพัฒนาในระดับมาก สอดคล้องกับข้อค้นพบของวิจารณ์ พานิช (2562: 25-26) ที่ระบุว่าครูไทยส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีสอนแบบดั้งเดิมและขาดความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างแท้จริง แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ที่สอดรับกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ดังที่ วิจารณ์ พานิช (2555: 16-17) ได้เสนอว่าครูต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจาก "ครูสอน" เป็น "ครูฝึก" ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติของผู้เรียน

2. ผลการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พบว่า ภายหลังการใช้กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจครูด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงขึ้นกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในภาพรวมและรายด้าน สอดคล้องกับแนวคิดของ Kolb (1984: 38) ที่เชื่อว่าการเรียนรู้ที่แท้จริงเกิดจากการที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ สะท้อนความคิด และสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนาความคิด ทัศนคติ และพฤติกรรมที่คงทนถาวรได้ดีกว่า

การบรรยายหรืออ่านตำรา การมีส่วนร่วมของครูในการวางแผน ลงมือปฏิบัติ และประเมินผลการพัฒนา ช่วยให้ครูเกิดแรงจูงใจและความผูกพันในการพัฒนาสมรรถนะของตนเองอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับ Tracy (1990: 112) ที่กล่าวว่า การเพิ่มอำนาจให้บุคคลมีส่วนร่วมตัดสินใจและรับผิดชอบต่องานของตน จะนำไปสู่ความรู้สึกเป็นเจ้าของและความมุ่งมั่นทุ่มเทให้กับเป้าหมายนั้น ๆ อีกทั้งกระบวนการ PLC ที่เปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนผลการปฏิบัติ และให้ข้อมูลสะท้อนกลับซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ครูได้ทบทวนและปรับปรุงแนวทางการจัดการเรียนรู้ของตนได้อย่างต่อเนื่อง สอดรับกับหลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่มุ่งเน้นให้ครูร่วมมือกันพัฒนางานอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน (DuFour, 2004: 11) สอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา ใจสมุทร (2560) ที่พบว่า การเสริมพลังอำนาจครูโดยการสร้างแรงจูงใจ มอบหมายงานให้ท้าทายความสามารถ และส่งเสริมความก้าวหน้าในงาน ช่วยให้ครูพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิผล รวมถึงผลการวิจัยของ Avidov-Ungar and Reingold (2018: 25) ที่พบว่าการเสริมพลังครูในด้านการคิด ตัดสินใจ พัฒนาตนเอง และการมีผลต่อผู้เรียน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ Robinson (2019: 173) ยังยืนยันว่าการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนอย่างร่วมมือกันระหว่างครู ช่วยให้ครูพัฒนาทักษะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

3. การศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับครูและโรงเรียนภายหลังการพัฒนา พบการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในตัวครูทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และการนำไปสู่การปฏิบัติจริง รวมถึงการเปลี่ยนแปลงบริบทโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากขึ้น เช่น บรรยากาศการทำงานเชิงร่วมมือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู และการสนับสนุนจากผู้บริหาร Darling-Hammond et al. (2017: 3-4) เสนอว่า การพัฒนาวิชาชีพครูจะเกิดประสิทธิผลได้ต้องเน้นการมีส่วนร่วม การสะท้อนคิด และการปฏิบัติจริงในบริบทของโรงเรียน ไม่ควรแยกการพัฒนาครูออกจากบริบทที่ครูต้องนำความรู้ไปใช้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับ "กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจครูด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก" ดังภาพที่ 3 ต่อไปนี้

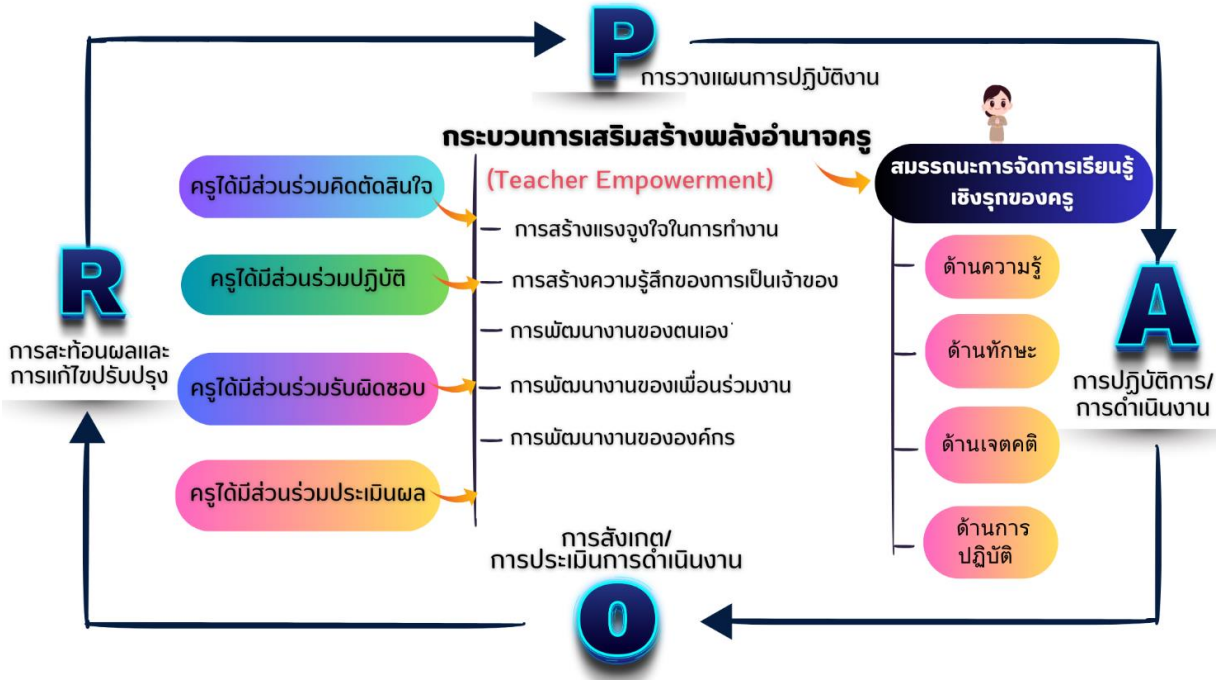

ภาพที่ 3 แสดงกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจครูเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

จากแผนภาพที่ 3 แสดงกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจครูด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนสำคัญที่ดำเนินการอย่างเป็นวงจร PAOR ได้แก่ การวางแผนการปฏิบัติ (Plan) คือ ครูร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมาย และออกแบบกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การปฏิบัติการ (Act) คือ ครูนำแผนที่วางไว้ไปสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียน ทดลองใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ ๆ การสังเกต (Observe) คือ ครูสังเกตและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการนำแผนไปปฏิบัติ ทั้งกับตัวครูเองและผู้เรียน และการสะท้อนผล (Reflect) คือ ครูร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติ อภิปรายถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาต่อไป

จุดเด่นของกระบวนการนี้อยู่ที่การให้ครูได้ใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ทั้งในด้านการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา ผ่านการทำงานร่วมกันเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งการเปิดโอกาสให้ครูได้ใช้พลังความคิดและการ กระทำอย่างอิสระนี้ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการเสริมสร้างพลังอำนาจ ที่จะช่วยกระตุ้นให้ครูมีความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองและวิชาชีพอย่างเต็มศักยภาพ

การนำกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจครูด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปใช้พัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนี้ จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์กร (สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา) นำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพครูและยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนในที่สุด

สรุป

การศึกษาผลของการเสริมสร้างพลังอำนาจครูโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครูจำนวน 40 คน ผ่านการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็น 3 วงจร ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการใช้กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจครู ครูมีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกทั้งในด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมถึงเกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ความสำเร็จกระบวนการนี้เกิดจากกระบวนการที่เน้นให้ครูเป็นศูนย์กลาง มีอำนาจในการคิดและตัดสินใจผ่านการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง 4 ขั้นตอน (PAOR) ได้แก่ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Act) การสังเกต (Observe) และการสะท้อนผล (Reflect) ซึ่งไม่เพียงช่วยพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเท่านั้น แต่ยังนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระดับองค์กรที่ส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ควรมีการนำกระบวนการนี้ไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่ และศึกษาผลในระยะยาว เพื่อการพัฒนาสมรรถนะครูที่ยั่งยืนและการยกระดับคุณภาพการศึกษาที่แท้จริงต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1.ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาควรนำกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจครูด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยคำนึงถึงความพร้อมและบริบทของแต่ละโรงเรียน

1.2 ในการนำกระบวนการนี้ไปใช้ ควรเน้นการสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของครูในทุกขั้นตอน รวมถึงการได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารในด้านต่างๆ เช่น งบประมาณ ทรัพยากร และขวัญกำลังใจ เพื่อให้เกิดแรงจูงใจและความยั่งยืนในการพัฒนา

1.3 ควรมีการติดตามและประเมินผลการใช้กระบวนการอย่างต่อเนื่อง ทั้งผลที่เกิดขึ้นกับตัวครู นักเรียน และโรงเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลสะท้อนกลับและนำไปปรับปรุงกระบวนการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.4 หน่วยงานทางการศึกษาควรนำผลการวิจัยนี้ไปเผยแพร่และขยายผลสู่โรงเรียนหรือเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในวงกว้าง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยโดยขยายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมครูในระดับชั้นอื่น ๆ หรือต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อเปรียบเทียบผลและยืนยันประสิทธิผลของกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจครู

2.2 ควรติดตามผลการเปลี่ยนแปลงของสมรรถนะครูในระยะยาว เช่น 1-2 ปี ภายหลังการใช้กระบวนการ เพื่อศึกษาความคงทนและความยั่งยืนของการพัฒนา

2.3 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อประสิทธิผลของกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจครู เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร วัฒนธรรมองค์กร ทัศนคติของครู เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนากระบวนการให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2.4 ควรมีการศึกษาผลของกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจครูที่มีต่อตัวแปรอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแปรด้านผู้เรียน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหา ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นต้น

2.5 ควรมีการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูในรูปแบบอื่น ๆ ที่หลากหลายและสอดคล้องกับบริบทของครูและโรงเรียนแต่ละแห่ง เพื่อให้สามารถเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาวิชาชีพครู

เอกสารอ้างอิง

เกษม เจริญรัมย์. (2562). การพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 13(4), 201-213.

คณิต เขียววิชัย. (2562). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับการเสริมสร้างพลังอำนาจครูและบุคลากรทางการศึกษา. *วารสารวิจัยศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 11(1), 1-12.

ณัฐพงษ์ แซ่เอียะ, สุชาติ บางวิเศษ, และ ศักดินา ภรณัฐนิท (2566). รูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. *วารสารวิชาการครุศาสตร์สวนสุนันทา*, 7(2), 64-77.

วาสนา ใจสมุทร. (2560). การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูโดยใช้กระบวนการเสริมพลังอำนาจ. *Veridian E-Journal*, 10(3), 107-122.

วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

วิจารณ์ พานิช. (2562). *ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง.* เอส.อาร์.พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2566*). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2565*. สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).

Avidov-Ungar, O., and Reingold, R. (2018). Israeli teachers' perceptions of teacher autonomy in the context of pedagogical innovation. *International Journal of Educational Management*, 32(1), 15-27.

Bonwell, C. C., and Eison, J. A. (1991). *Active learning: Creating excitement in the classroom. ASHE-ERIC Higher Education Report No. 1*. Washington, D.C.: The George Washington University, School of Education and Human Development.

Darling-Hammond, L. (2000). Teacher quality and student achievement: A review of state policy evidence. *Education Policy Analysis Archives*, 8(1), 1-44.

Darling-Hammond, L., Hyler, M. E., and Gardner, M. (2017). *Effective teacher professional development*. Learning Policy Institute.

DuFour, R. (2004). What is a "professional learning community"? *Educational Leadership*, 61(8), 6-11.

Freeman, S., Eddy, S. L., McDonough, M., Smith, M. K., Okoroafor, N., Jordt, H., and Wenderoth, M. P. (2014). Active learning increases student performance in science, engineering, and mathematics. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 111(23), 8410-8415.

Karlen, Y., Hirt, C. N., Jud, J., Rosenthal, A., & Eberli, T. D. (2023). Teachers as learners and agents of self-regulated learning: The importance of different teachers competence aspects for promoting metacognition. *Teaching and Teacher Education*, *125*, 104055.

Kemmis, S., and McTaggart, R. (2005). Participatory action research: Communicative action and the public sphere. In N. K. Denzin and Y. S. Lincoln (Eds.), *The Sage handbook of qualitative research* (3rd ed., pp. 559-603). Sage Publications Ltd.

Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice-Hall.

Krejcie, R. V., and Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

Marks, H. M., and Louis, K. S. (1997). Does teacher empowerment affect the classroom? The implications of teacher empowerment for instructional practice and student academic performance. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 19(3), 245-275.

Mertler, C. A. (2017). *Action research: Improving schools and empowering educators (5th ed.).* SAGE Publications.

Prince, M. (2004). Does active learning work? A review of the research. *Journal of Engineering Education*, 93(3), 223-231.

Robinson, D. (2019). Engaging teachers in action research. In O. Zuber-Skerritt and L. Wood (Eds.), *Action learning and action research: Genres and approaches* (pp. 153-176). Emerald Publishing Limited.

Short, P. M. (1994). *Defining teacher empowerment. Education*, 114(4), 488-492.

Susilowati, W. W., & Suyatno, S. (2021). Teacher competence in implementing higher-order thinking skills oriented learning in elementary schools. *Premiere Educandum: Jurnal Pendidikan Dasar Dan Pembelajaran,* 11(1), 1.

Sweetland, S. R., and Hoy, W. K. (2000). School characteristics and educational outcomes: Toward an organizational model of student achievement in middle schools. *Educational Administration Quarterly*, 36(5), 703-729.

Tracy, D. (1990). *10 steps to empowerment: A common-sense guide to managing people*. William Morrow and Company.